

**Organizacija za Evropsku bezbednost i saradnju
Misija na KOSOVU**

Analiza stanja vatrogasno-spasilačke službe Kosova

Finalni izveštaj

Stručno osoblje CTIF:

Mr. H. Herweg
Nemačka

Mr. T. Forsberg
Švedska

Mr. P. Hofman-Bang
Danska

Dr. P. Wagner
Nemačka

April 2008.

1. Uvod:

Krajem 2007 godine Odeljenje za javnu bezbednost OEBS-a je pozvalo četiri stručnjaka preporučenih od međunarodnog udruženja vatrogasno-spasilačke službe 'Comité Technique International de Prévention et d'Extinction du Feu' (CTIF) da obave sveobuhvatan pregled vatrogasno-spasilačke službe Kosova i Odeljenja za upravljanje u vanrednim situacijama.

Ovaj izveštaj su sačinila stručna lica vatrogasno-spasilačke službe CTIF-a. Sadrži kratak pregled, opšta saznanja i preporuke, predloge za sprovođenje preporuka i na kraju viziju o budućoj vatrogasno-spasilačkoj službi Kosova.

Tim stručnjaka CTIF-a je uočio da su procene o situaciji u vatrogasno-spasilačkoj službi Kosova rađene u prošlosti ali da nisu dovele do značajnih promena. Stručno osoblje se iskreno nada će Odeljenje za javnu bezbednost OEBS-a iskoristiti saznanja iz ovog izveštaja kako bi sprovela značajne projekte poboljšanja i pomogle Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama i sve vatrogasne brigade na Kosovu. Potreba je velika i stanovnici Kosova zahtevaju ovo poboljšanje.

Sadržaj

	Tema	S.
1.	Uvod	2
2.	Rečnik stručnih izraza	3
3.	Izvršni pregled	3
4.	Metodologija	3
5.	Vizija za vatrogasno-spasilačku službu Kosova.....	4
6.	Opšta saznanja i preporuke	5
6.1.	Stanice vatrogasno-spasilačke službe	5
6.2.	Oblast delovanja/rizici	6
6.3.	Osoblje.....	6
6.4.	Lična zaštitna oprema (LZO).....	6
6.5.	Objekti vatrogasno-spasilačke službe	7
6.6.	Vozila vatrogasno-spasilačke službe	8
6.7.	Operativne aktivnosti	10
6.8.	Obuka.....	11
6.9.	Opasnosti.....	13
6.10.	Budžet.....	14
6.11.	Uredbe.....	14
6.12.	Saradnja sa drugim službama javne bezbednosti Kosova	15
6.13.	Razno.....	15
7.	Predlozi za sprovođenje.....	18
8.	Lista dodatka	18
9.	Informacije o radu na izveštaju.....	19

2. Rečnik stručnih izraza

CTIF:	Comité Technique International de Prévention et d'Extinction du Feu
OUVS:	Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama
HAZMAT:	Opasni materijal
KZK:	Kosovski zaštitni korpus
KPS:	Kosovska policijska služba
OEBS:	Organizacija za Evropsku bezbednost i saradnju
LZO:	Lična zaštitna oprema
SN:	Saobraćajna nezgoda

3. Izvršni pregled

- Trenutno vatrogasno-spasilačka služba nije u mogućnosti da na zadovoljavajućem nivou ispuni svoju odgovornost očuvanja života i imovine građana Kosova.
- Vatrogasci na Kosovu imaju manja lična primanja u poređenju sa pripadnicima Kosovske policijske službe. Nisu osigurani od nezgoda tokom obavljanja svojih dužnosti. Sve ovo utiče na de-motivaciju vatrogasaca.
- Pedeset procenata svih vozila vatrogasno-saobraćajne službe ima tehničke nedostatke, koji značajno umanjuju njihovu upotrebu. Pored toga, 36 procenata vozila nije uopšte u upotrebi.
- Donacije treba da se usklade sa potrebama Kosova. Stručnjaci su mišljenja da treba uspostaviti standarde doniranja i da bi koordinacija donacija, uz podršku stručnjaka sa Kosova ili međunarodnih udruženja, donela veliku prednost.
- Samo nekoliko vatrogasnih brigada obavlja redovnu obuku. Objekti za ovakvu obuku uopšteno ne postoje.
- Centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri/Vučitrn trenutno ne može ponuditi celokupni opseg potrebne obuke zbog nedostatka specijalizovanih objekata za obuku, nastavnog materijala, opreme i kompetentnog osoblja. Srećom, Kosovski centar za obrazovanje i razvoj službi javne bezbednosti je tu da pomogne sa administracijom kurseva, učionicama i drugim prostorom za obuku, materijalom za obuku, pružanjem ugostiteljskih usluga i prostorom za smeštaj.
- Mnoge vatrogasne brigade ne dobijaju fondove koji su njima namenjeni.
- Postoje velike protivurečnosti između zakona na snazi i realnosti.
- Prelaženje vatrogasnih brigada u nadležnost opština 2004. godine očigledno nije bio dobar potez i za rezultat ima veoma neujednačeno stanje vatrogasno-spasilačkih brigada širom Kosova sa neadekvatnim finansiranjem.
- Nedostaju standardizovane komandne procedure za upozoravanje i nezgode.
- Opštinske vatrogasno-spasilačke brigade trebaju biti transformisane u centralizovanu vatrogasno-spasilačku službu Kosova sa centralizovanom strukturom koja je slična strukturi policije, carine i korektivne službe.

4. Metodologija

Dva tima CTIF-a od po dva člana, uz podršku prevodioca OEBS-a, je posetilo 29 vatrogasno-spasilačkih stanica na Kosovu, uključujući centar za vatrogasno-spasilačku obuku u Vushtrri/Vučitrn i centar za obaveštavanje u Prizren/Prizren. Vatrogasne brigade u Leposavić/Leposaviq i Severnoj Mitrovicë/Mitrovica nisu dozvolile da se izvrši analiza njihovog stanja. Neke opštine dobijaju vatrogasno-spasilačku pomoć od susednih opština. Vatrogasna brigada Kosovske energetske korporacije je odgovorna za pružanje usluga opštini Obiliq/Obilić. Ovo objašnjava zbog čega neke opštine nemaju sopstvene vatrogasno-spasilačke kapacitete. Stručno osoblje CTIF-a se susrelo sa direktorom Odeljenja za upravljanje u vanrednim situacijama

(OUVS)¹ u Prishtinë/Priština. OUVS je pozvan da učestvuje na svim intervjuima i u pojedinim situacijama je ovu mogućnost iskoristio.

Stručno osoblje CTIF-a je obavilo intervjuje sa komandirima 29 stanica vatrogasno-spasilačke službe. U nekoliko prilika na intervjuima su bili prisutni i timovi koji su tog dana bili na dužnosti. U nekoliko slučajeva su na intervjuima bili prisutni i inspektor za preventivnu zaštitu od požara i/ili šef Opštinske uprave za civilnu zaštitu. Prema tome, ovaj izveštaj je zasnovan na informacijama dobijenim na intervjuima i na osnovu analiza stanja objekata, opreme i vozila. Ni u jednom slučaju nije bilo prilike da se vatrogasna brigada posmatra u samoj akciji ili na vežbi. Saznanja vezana za svaku stanicu mogu se videti u dodacima, koji formiraju osnovu ovog izveštaja. Dodatni podaci su dobijeni od strane OEBS Misije na Kosovu.

Stručno osoblje CTIF-a je ubeđeno da su ustanovili i dobili dovoljno informacija koje im daju mogućnost da predlože preporuke u ovom izveštaju.

5. Vizija za vatrogasno-spasilačku službu

Vizija stručnog osoblja je da u narednih pet do osam godina vatrogasno-spasilačka služba Kosova može dostići standarde jednake standardima ostalih službi za pružanje javne bezbednosti na Kosovu, kao što su policija, carina i korektivna služba.

Ovo ukazuje da:

...je vatrogasno-spasilačka služba Kosova:

- organizovana na način koji nudi najbolje mogućnosti za pružanje dobre i efikasne usluge građanima;
- je pripremljena za incidente i nezgode kod kojih je obuhvaćen i opasan materijal (HAZMAT);
- svake godine objavljuje verodostojne statističke podatke svojih vatrogasnih brigada o njihovom radu.

...svaka vatrogasno-spasilačka stanica na Kosovu ima:

- kompetentno rukovodstvo;
- vatrogasna vozila čiji broj odgovara oblasti za koju su odgovorni i da su zadovoljavajućeg standarda i da ima komandno vozilo za komandira na licu mestu ;
- opremu neophodnu za rizike u svim oblastima;
- garaže sa grejanjem za sva vozila;
- adekvatne prostorije za osoblje, skladište, održavanje i popravku opreme;
- pristup specijalizovanom održavanju i popravkama za vozila i specijalnu opremu;
- pristup privremenoj zameni vozila;
- pristup terenu za obuku sa relevantnim instalacijama;
- neophodno osoblje sa relevantnim kvalifikacijama i lične dohotke koji su slični drugim relevantnim grupama;
- pristup relevantnom nastavnom materijalu, obrazovanju i sticanju znanja;
- volontere sa osnovnom opremom u relevantnim selima;
- neophodne fondove za sve gore navedeno.

...da centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri/Vučitrn:

- ponudi relevantne kurseve u dovoljnom broju;
- ima neophodna vozila i opremu za obuku;
- ima neophodne objekte za obuku, uključujući teren za obuku, garaže i učionice;

---

¹ Direktor Bislim Zyrap

- ima neophodno osoblje zaduženo za obuku sa relevantnim kvalifikacijama;
- radi na stvaranju nastavnog materijala za sebe i vatrogasne brigade;
- ima neophodne fondove za sve gore navedeno.

6. Opšta saznanja i preporuke

Ovaj odeljak sadrži najviše komponenata ovog istraživanja. Svaka komponenta je kratko opisana i uz svaku se nalazi odgovarajuća preporuka stručnog osoblja CTIF-a.

6.1 Stanice vatrogasno-spasilačke službe

Stanice se nalaze u centru dotične opštine, blizu glavnih puteva. Neke od stanica su osnovane u skorije vreme. Smatra se da je broj i lokacija stanica dovoljan da pokrije celo Kosovo.

Br.	Posećene	Opština	Godine							Pros	Ukupan broj
			>20	20-25	26-30	31-40	41-50	51-60	>60		
1	x	Deçan / Deçane								27	5
2	x	Dragash / Dragaš								35	18
3	x	Gjakovë / Đakovica	0	6	25	8	3	8	0	35	50
4	x	Glllogovc/Glogovac								30	17
5	x	Gjilan/Gnjilane								42	31
6	x	Istog/Istok								27	8
7	x	Kaçanik / Kačanik								40	16
8	x	Kamenicë / Kamenica								33	24
9	x	Klinë / Klina								40	17
10	x	Fushë Kosovë / Kosovo Polje								27	6
11	x	Lipjan / Lipljan	0	1	3	13	3	0	0	35	20
12	x	Malishevë / Malisevo								35	18
13	x	Južni deo Mitrovicë/Mitrovica								35	24
14	x	Novobërdë / Novo Brdo								35	5
15	x	Rahovec / Orahovac								35	20
16	x	Pejë / Pec								35	36
17	x	Podujevë / Podujevo	0	1	0	15	2	0	0	35	18
18	x	Prishtinë / Priština 1								35	134
19	x	Prishtinë / Priština 2	0	0	7	11	9	2	0	35	29
20	x	Laplje Selo / Llapllasellë	0	3	2	16	4	1	0	35	26
21	x	Prizren / Prizren								27	31
22	x	Skenderaj / Srbica								27	18
23	x	Štrpce / Shtërpçë								35	11
24	x	Shtime / Štimlje								35	8
25	x	Suharekë / Suva Reka								35	16
26	x	Ferizaj / Uroševac	0	0	6	13	4	13	7	45	43
27	x	Viti / Vitina								35	23
28	x	Vushtrri / Vučitrn								30	31
29	x	Zubin Potok / Zubin Potok								30	20
30	-	Severni deo Mitrovicë/Mitrovica								n.a.	n.a.
31	-	Leposavić / Leposaviq								n.a.	n.a.
Ukupan broj vatrogasaca										723	

Tab. 1: Raspoređenost vatrogasaca po vatrogasno-spasilačkim stanicama

Preporuka: Stručno osoblje CTIF-a nije analiziralo trenutnu geografsku pokrivenost. U buduće ovu oblast će nadgledati Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama, na osnovu analiza validnih izveštaja i procene osoblja stanice vatrogasno-spasilačke službe. Uopšteno, stručno osoblje CTIF-a podržava strategiju da se u velikim gradovima oformi više manjih vatrogasnih stanica umesto jedne velike.

6.2 Oblast delovanja/rizici

Za sve vatrogasno-spasilačke stanice na Kosovu oblast delovanja je sama opština, što u nekim slučajevima predstavlja veliku teritoriju.

Preporuka: Treba biti urađena analiza rizika u svakoj opštini, što je na osnovu zakona potrebno, kao osnova za opšti plan za vanredne situacije.

6.3 Osoblje

U stanicama vatrogasno-spasilačke službe su uglavnom zaposleni profesionalci, nekoliko radnika koji rade skraćeno radno vreme i u nekim mestima volonteri. Radno vreme je obično smena od 12 ili 24 časa sa od jednim do 15 vatrogasaca. Moral osoblja je uopšteno na veoma malom nivou. Veruje se da su glavni razlozi mala lična primanja i loši finansijski uslovi obezbeđeni od strane opština. Karakter i lično ponašanje komandira stanica takođe može biti od velike važnosti za motivaciju u vatrogasnim stanicama.

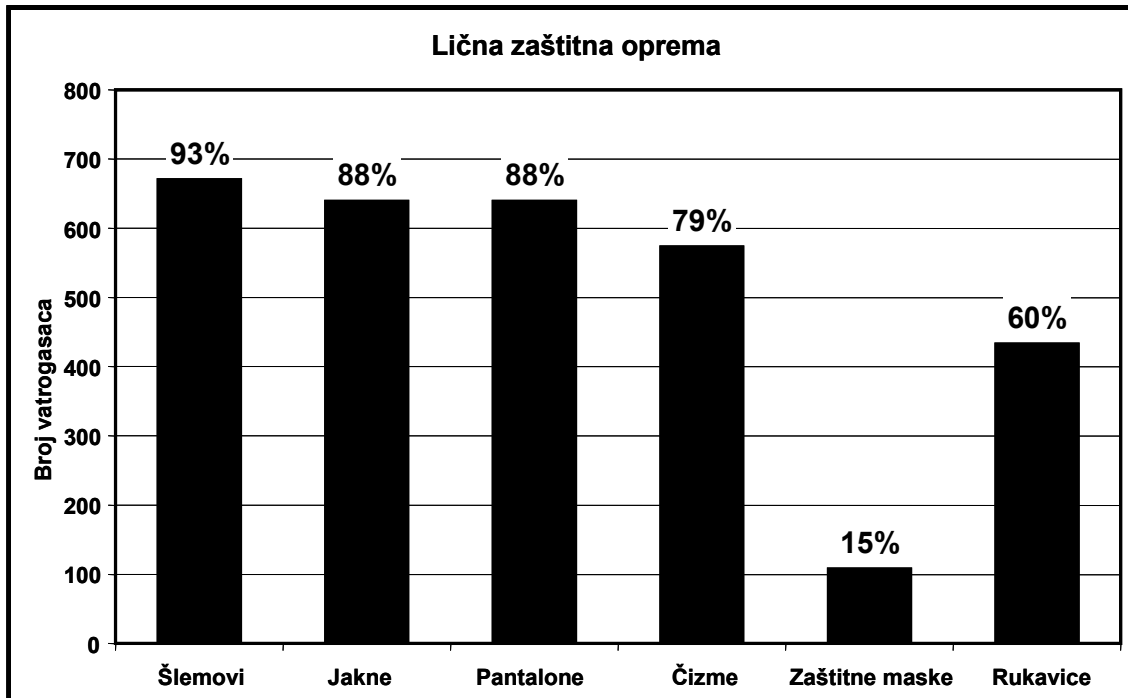
Preporuke: Poboljšati disciplinu i stav vatrogasaca prema poslu. U isto vreme povećati nivo ličnih primanja na nivo sličan onom koji imaju pripadnici Kosovske policijske službe. Stručno osoblje CTIF-a smatra da se stručno znanje vatrogasaca pažljivo oceni pre regrutovanja i možda bi bilo prikladno poništiti ugovore pojedinim vatrogascima pošto uopšte nemaju motivacije i kompetentnosti za obavljanje dužnosti. Uz preporuku da svim vatrogasnim brigadama na Kosovu nedostaju vatrogasci, Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama treba da obezbedi minimum standarda sa definicijama o broju i funkcija celokupnog osoblja vatrogasno-spasilačke službe. Stručno osoblje CTIF-a predlaže sledeći odnos:

- Osoblje za vatrogasno vozilo; najmanje 6 vatrogasaca,
- Osoblje za kamion-cisternu za gašenje požara: najmanje četiri vatrogasca,
- Osoblje za kamion-cisternu: najmanje jedan vatrogasac,
- Osoblje za produžene merdevine: najmanje dva vatrogasca,
- Osoblje za spašavanje; jedinica sa najmanje četiri vatrogasca.

6.4 Lična zaštitna oprema (LZO)

Lična zaštitna oprema za profesionalne vatrogasce koju je obezbedio donator, a koja se sastoji od jakni, šlemova, pantalona, čizmi, rukavica i maski za disanje, nije dovoljna. Ne postoji dovoljna količina oprema a naročito ima mali broj maski za disanje (pogledati Tabelu 2). Uopšteno, LZO je u veoma dobrom stanju. Uočeno je čak, na iznenađenje stručnjaka, nekoliko znakova koji su ukazali da je oprema korišćena. Stručno osoblje CTIF-a nije primetilo tipičan miris dima koji je uobičajen u svim vatrogasno-spasilačkim stanicama i na opremi. LZO nije adekvatna za zimske uslove. U mnogim stanicama vatrogasno-spasilačke službe postoji mišljenje da sposobnost opreme za zaštitu od vatre se smanjuje nakon pet godina. Stručno osoblje CTIF-a se ne slaže sa ovakvim mišljenjem. Aparati za disanje, koji se nalaze u većini stanica, su veoma malo korišćeni. U pojedinim stanicama su takođe pronađene značajne rezerve potpuno novih čizama, šlemova itd. Za volontere vatrogasce skoro da i ne postoji LZO.

Preporuka: Sva potrebna dopunska LZO treba biti nabavljena i za vatrogasce volontere. Svi vatrogasci moraju biti u obavezi da je nose i koriste.

Tab. 2: Pokazuje uopšteni manjak LZO vatrogasnih brigada na Kosovu a naročito nedostatak maski za disanje.

6.5 Objekti vatrogasno-spasilačke službe

Garaže su uopšteno stare, loše održavane, neadekvatno zagrejane i nisu sve u mogućnosti da smeste sva vatrogasna vozila brigade. U pojedinim mestima objekti su u veoma dobrom stanju. Tokom zime nekoliko vozila se mora napuniti vodom pre nego vatrogasno-spasilačka služba odgovori na poziv jer se vozila ne mogu zaštititi od hladnoće.

Preporuke: Treba preduzeti opsežno ispitivanje potrebe za prostorom. Treba uraditi rekonstrukciju a u nekim slučajevima i izgradnju novih vatrogasno-spasilačkih stanica. Vatrogasne stanice koje zadovoljavaju standarde trebaju da budu model za rekonstrukciju drugih. Izolacija zidova, prozora i vrata treba biti urađena jer će to dovesti do smanjenja troškova za grejanje. Osoblje u prostoriji za odmaranje ne bi trebalo da bude prisiljeno da udiše izduvne gasove od kamiona. Na osnovu datih informacija, zadovoljavajuća vatrogasna stanica može biti izgrađena za 70.000 eura. Sa investicijom od 2 miliona eura sve vatrogasno-spasilačke stanice na Kosovu se mogu dovesti na zadovoljavajući standard. Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama treba da reorganizuje trenutni broj vatrogasno-spasilačkih stanica. Srednjoročni i dugoročni plan treba biti urađen u saradnji sa odgovarajućom vatrogasnom brigadom, tako da se trenutni broj stanica u zoni odgovornosti vatrogasne brigade reorganizuje.

Stručno osoblje CTIF-a predlaže sledeću strategiju:

- Glavne vatrogasno-spasilačke stanice (vatrogasne stanice sa vozilima i opremom za i osnovno i specijalizovano gašenje požara i tehničku pomoć) trebaju biti uspostavljene kao operativni glavni štabovi u velikim gradovima;
- Vatrogasne stanice (vatrogasne stanice sa vozilima i opremom za osnovno gašenje požara i tehničku pomoć) trebaju da budu uspostavljene kao centar za gašenje požara i operacije spašavanja u manjim gradovima;
- Pod-stanica (vatrogasne stanice sa vozilima i opremom samo za osnovno gašenje požara) trebaju da se bave gašenjem požara i operacijama spašavanja u selima;
- Koncepte planiranja broja i strukture komandnih i kontrolnih centara za naredne godine;
- Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama treba da razvije plan za osnivanje novih vatrogasno-spasilačkih stanica na Kosovu;
- Nove stanice trebaju da budu planirane sa minimalnim ispunjenjem standarda (prostorije, objekti, održavanje, radni uslovi).

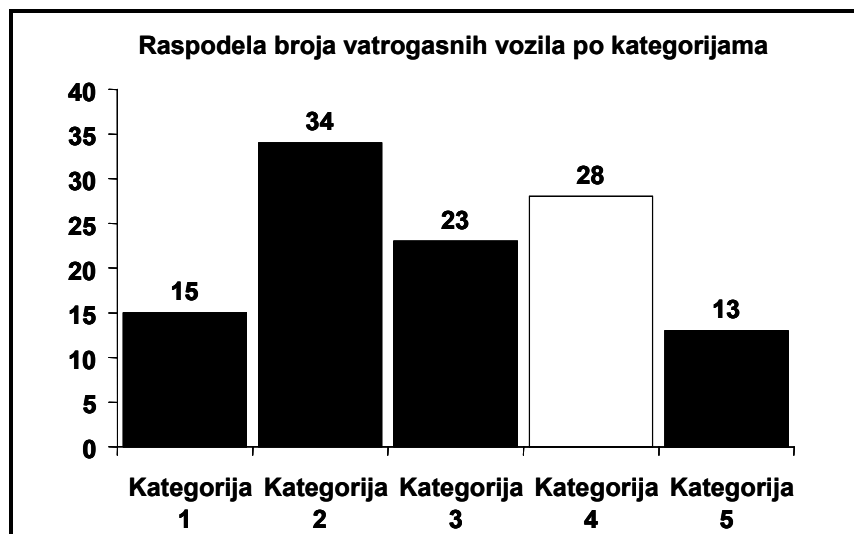
6.6 Vozila vatrogasno-spasilačke službe

Metodologija: Stručno osoblje CTIF-a je obavilo procenu stanja vozila i opreme kod svake posećene vatrogasno-spasilačke stanice (pogledati dodatak 30). Svako vozilo je ocenjeno na skali kategorija od jedan do pet, uzimajući u obzir stanje šasije, specifičnu konstrukciju vatrogasnih vozila i kvantitet i kvalitet tehničke opreme za gašenje požara, spasilačku službu i operacije sa opasnim materijalima/hemikalijama.

Lista kategorija :

Kategorija 1:	Apsolutno spremno za upotrebu
Kategorija 2:	Spremno za upotrebu sa malim ili srednjim oštećenjima
Kategorija 3:	Upotrebljivo sa značajnim oštećenjima
Kategorija 4:	Neupotrebljivo, potrebna popravka koja je izvodljiva
Kategorija 5:	Beskorisno

Prema Evropskim standardima, neka vozila 2 i sva vozila 3,4 i 5 kategorije trebaju biti povučena iz upotrebe.

Tab. 3: Raspodela broja vatrogasnih vozila po kategorijama.

Status vozila:

- 13% vozila je upotrebljivo bez ograničenja (kategorija 1). Ovo su u prvenstveno Turska vatrogasna vozila koja su donirana od strane SAD-a i neka Britanska vozila.
- 50% vozila ima tehničke neispravnosti, koje značajno umanjuju njihovu upotrebu (kategorije 2 i 3);
- 36% vozila nije operativno (kategorije 3 i 4). U nekoliko stanica, stručno osoblje CTIF-a nije ocenilo neka potpuno stara i neoperativna vatrogasna vozila, parkirana u prostorijama vatrogasnih stanica;
- Prosečna starost vozila je oko 30 godina;
- Nedostaju operativne pokretne merdevine u regionima gde su potrebne za rad na velikom broju visokih objekata;
- Veliki deo opreme je neispravan ili nedostaje;
- Oprema za rad tokom nezgoda u kojima su obuhvaćeni opasni materijali nije uopšte na raspolaganju.

Zaključci:

Vatrogasno-spasilačka ne može ispuniti svoje dužnosti očuvanja života i imovine građana Kosova zato što je:

- Broj i kvalitet vozila koja su na raspolaganju nedovoljan;
- U nekoliko regiona, vreme reagovanja vatrogasno-spasilačke brigade u slučaju vatre, saobraćajnih nezgoda i drugih slučajeva nije moguće;
- Profesionalno reagovanje u slučaju nezgode sa opasnim materijalom nije izvodljivo za vatrogasno-spasilačku službu Kosova.

Stručno osoblje CTIF-a je dalje uočilo da su skoro sve vatrogasne stanice opremljene sa veoma malo novih aparata za disanje, hidraulične opreme i motorolama. Međutim, izgleda da se ta oprema ne održava na pravi način. Nedostatak održavanja aparata za disanje je posebno zabrinjavajući i dovodi u opasnost živote vatrogasaca. Hidraulična oprema se takođe koristi veoma retko. Stručno osoblje je uočilo da uopšteno svim vozilima nedostaje oprema, čak i u nekim slučajevima je to prisutno i u samoj stanici (npr nova creva).

Preporuke: Svaka vatrogasno-spasilačka stanica treba biti opremljena vatrogasnim vozilima sa šasijama koje su dobrog kvaliteta. Neispravna vozila trebaju biti popravljena a oprema koja nedostaje treba biti kupljena kako bi vatrogasna vozila imala svu neophodnu opremu. Neispravna vozila treba biti uklonjena.

U mnogim slučajevima će ekipa koja prva stigne na mesto događaja i kamion-cisterna biti najprikladnija opcija. Visoke pokretne merdevine su neophodne u gradovima sa visokim zgradama i one trebaju biti dodeljene glavnim stanicama u svakom regionu. Preporučuje se sprovođenje istog standarda² za spajanje creva i ostalu vatrogasnu opremu širom Kosova. Ovo će u punom meri olakšati održavanje i kupovinu.

Odluka o količini neophodne opreme za vatrogasna vozila za svaku vatrogasno-spasilačku stanicu na Kosovu treba biti doneta na centralnom nivou (kupovina, uklanjanje i zamena), zatim prema vrsti i karakteristikama (veličina, pokretne merdevine, specijalna oprema i snabdevanje vodom). Stručno osoblje CTIF-a predlaže zamenu skoro svih vozila sa drugim već korišćenim vozilima koja su dobrog standarda i šasije koja se obično koristi na Kosovu. Stručno osoblje CTIF-a je mišljenja da će biti izvodljivo pronaći 30 pumpi, 30 rezervoara i 10 vozila sa pokretnim merdevinama koja su već korišćena 5 do 10 godina za ukupno 2 miliona eura. Stručno osoblje

---

² DIN Standard

CTIF-a predlaže da ta vozila budu slična a da se 12-20% tih vozila čuva kao rezerva tokom popravki. Najbolja vatrogasna vozila trebaju da se čuvaju kao rezerva. Takođe treba uspostaviti centralnu logističku organizaciju.

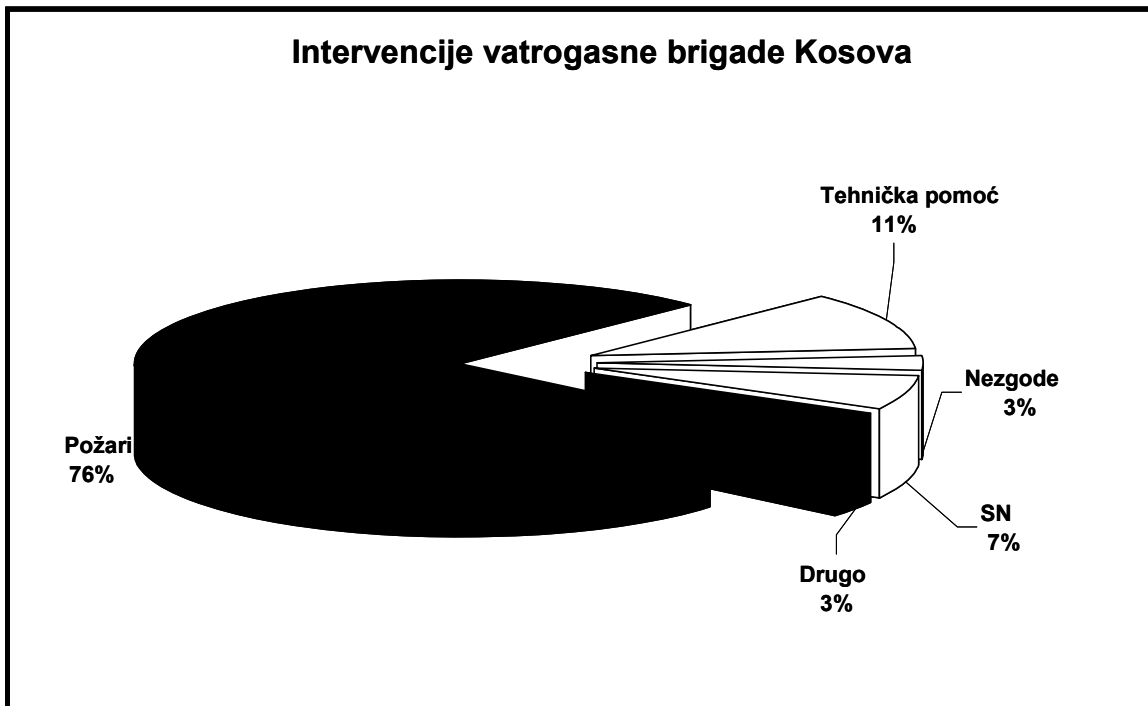
Vatrogasno-spasilačka služba treba da prihvati samo donacije koje su prihvatljivog standarda i koje su u skladu sa potrebama i standardima vatrogasno-spasilačke službe Kosova.

Širom Kosova treba uspostaviti sistem održavanja vatrogasne opreme, uključujući pumpe, creva, motorole, maske za disanje i aparate za disanje.

6.7 Operativne aktivnosti

Prema mišljenju stručnog osoblja CTIF-a sistem pozivanja vatrogasno-spasilačke službe Kosova zahteva ozbiljna poboljšanja. Pozivni broj za hitne slučajeve je različit u zavisnosti od regiona. U nekim oblastima građani mogu direktno kontaktirati vatrogasnu brigadu dok u drugim oblastima se od policije zahteva da kontaktira vatrogasno-spasilačku službu. Kada policija to nije u stanju da uradi, onda moraju poslati patrolno vozilo do vatrogasno-spasilačke stanice.

Pored toga, stručno osoblje CTIF-a je otkrilo da pomoć i saradnja tokom većih nezgoda zahteva poboljšanje i da nije sistematski organizovana.

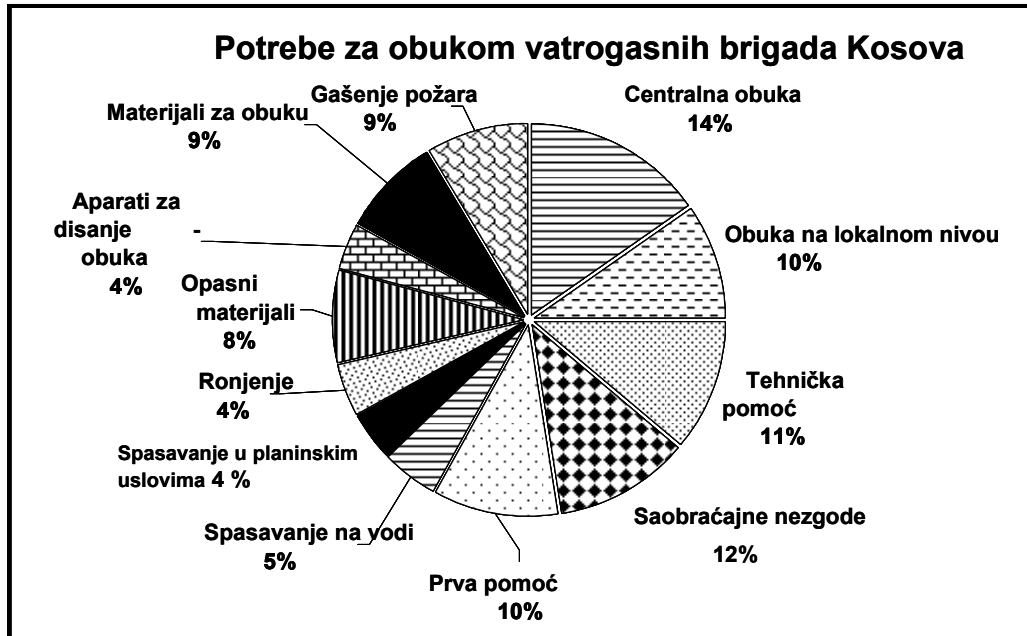

Tab. 4: Glavne operativne aktivnosti vatrogasno-spasilačke službe Kosova

Preporuke: Treba biti instaliran efikasan sistem pozivanja prema međunarodnim standardima, uključujući tehnologiju i metodologiju. ‘Strateška podrška’ treba biti razvijena i sprovedena za celokupnu vatrogasno-spasilačku službu Kosova, kako bi različite brigade bile u mogućnosti da na pravi način saraduju tokom većih nezgoda. Standardna operativna procedura za opasnosti kod opasnog materijala treba biti uspostavljena. U ovom slučaju preporučuje se angažovanje Kosovskog zaštitnog korpusa (KZK). Jedinica za civilnu zaštitu KZK-a bi trebalo da preuzme sve incidente u kojima je obuhvaćen HAZMAT, sve dok organizacija, oprema i veštine vatrogasno-spasilačke službe Kosova ne dostignu neophodni nivo za ovakvu vrstu opasnosti.

6.8 Obuka

Većina vatrogasaca je završila osnovni kurs obuke. Većina profesionalnih vatrogasaca je takođe završila specijalizovanu obuku. Obuka za prvu pomoć je obavljena do određenog stepena. Samo je nekoliko vatrogasno-spasilačkih stanica obavilo obuku do zadovoljavajućeg standarda. Objekti za takvu vrstu obuke ne postoje. Takođe se stiče utisak da vatrogasci nemaju uopšteno znanje o svojoj opremi i održavanju. Mnogi komandiri stanica su izjavili da obavljaju dnevnu rutinsku obuku, vežbe i testiranja vatrogasaca u svojim stanicama. Stručno osoblje CTIF-a sumnja u istinitost ove informacije, jer nedostatak planova obuke, vidljivi nedostatak objekata za obuku i praksu i loše stanje opreme su u suprotnosti sa izjavama komandira stanica.

Tab. 5: Od komandira stanica vatrogasno-spasilačke službe je zatraženo da naprave listu hitne potrebe za obukom. Ova tabela pokazuje rezultate.

Centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri / Vučitrn:

Mišljenja koja se odnose na centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe su opsega od potpunog zadovoljstva do ozbiljnih kritika o malom kapacitetu i nedostatku kompetentnog osoblja. Mišljenje je stručnog osoblja CTIF-a da centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe ne nudi neophodne usluge za vatrogasne brigade. Centru nedostaju objekti za obuku, oprema i kompetentno osoblje. U centru se nalazi krim-tehnička laboratorija Ruskog tipa ali se ona ne koristi zbog nedostatka kompetentnog osoblja. Ispitivanja uzroka požara se obavljaju u mobilnom kombiju-laboratoriji.

Preporuke:

U pogledu obuke u stanicama:

- Svi vatrogasci trebaju da imaju redovnu obuku.
- I kursisti i službenici u stanicama moraju da usvoje odgovorni pristup kada je u pitanju čišćenje, održavanje i popravka opreme.

Što se tiče centralne obuke u centru za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri / Vučitrn:

- Oprema za obuku, tj vatrogasna vozila, tanker, pokretne merdevine, trebaju da budu najboljeg standarda, kako bi kursisti bili u mogućnosti da rade sa vozilima u svojim opštinskim stanicama;
- Treba uraditi odgovarajuću literaturu o gašenju požara;
- Centru za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri / Vučitrn treba dati zadatak da razvije celokupni nastavni materijal za obuku vatrogasno-spasilačke službe koji će se u Centru koristiti za obuku i da se takođe na osnovu stvorene literature vrši obuka i na lokalnom nivou;
- Vatrogasci Kosova trebaju da završe osnovnu HAZMAT obuku, dobiju zaštitna odela i obrazovanje na regionalnom nivou;
- Treba povećati kapacitet obuke, uključujući učionice, kontejnere za simulaciju požara za obuku kod opasnog prodora vatre i 'kuću u plamenu' za obuku prodora kroz vrući dim. Svi objekti trebaju da imaju struju i vodu;
- Poboljša stanje centra za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri / Vučitrn u pogledu učionica, boljih skladišta i radionicu sa kompresorom;
- Poboljša rukovođenje ljudskim resursima u pogledu broja osoblja i njihovih kvalifikacija, u saradnji sa trenerima i njihovim rukovodiocima;
- Kvalifikovani i vatrogasci koji imaju iskustvo sa terena trebaju da budu predavači u centru za obuku vatrogasno-spasilačke službe u Vushtrri / Vučitrn kako bi poboljšali vezu između centra za vatrogasno-spasilačku službu i vatrogasnih stanica;
- Uspostavi blisku saradnju sa centrima za obuku vatrogasne-spasilačke službe u drugim zemljama;
- Preporučuje se spajanje krim-tehničke laboratorije (koja se ne koristi) sa krim-tehničkom laboratorijom koju koristi policija ili sa nekim drugim tehničkim institutom. Ovo će osigurati da se korisna oprema efektivno koristi;
- Kompetentni službenici vatrogasno-spasilačke službe drugih zemalja trebaju biti pozvani kao stručnjaci za tu oblast, da rade u na nivou stanica najmanje mesec dana, da sa sobom ponesu i predstave procedure o obuci i održavanju.

6.9 Opasnosti

Stručno osoblje CTIF-a je uočilo da su vatrogasci Kosova u principu u mogućnosti da se suoče sa rutinskim gašenjem požara i saobraćajnim nezgodama. Međutim, postoji veoma malo obuke i iskustva na polju visokih objekata, šumskih požara i poplava. Dalje, vatrogasci Kosova nemaju znanje o transportu opasnih materija, uključujući hemijske, biološke, radiološke i nuklearne elemente, zatim spašavanje na vodi i spašavanje u opštim planinskim uslovima.

Preporuka: Stručno osoblje CTIF-a savetuje vatrogasno-spasilačku službu Kosova da se pripremi za ovakve vrste opasnosti zato što će industrijska proizvodnja na Kosovu najverovatnije uskoro početi da radi. Šumski požari su službu testirali 2007. godine i ako se turizam vrati na Kosovo, spašavanje u opštim planinskim uslovima će postati bitan element dnevnih dužnosti. Međunarodna saradnja na ovom polju može doneti velike prednosti.

6.10 Budžet

Uopšteno posmatrajući, vatrogasci nisu dovoljno plaćeni. Ovo se naročito može uočiti kada se njihova lična primanja uporede sa ličnim primanjima službenika Kosovske policijske službe. Ovo deluje veoma de-motivirajuće za vatrogasce, pogotovu što oni ne dobijaju ni nadoknadu za noćni rad. Stručno osoblje CTIF-a je otkrilo da mnoge vatrogasne brigade ne dobijaju fondove koji su njima namenjeni, zbog lošeg rukovođenja u dotičnim opštinama. Vatrogasci takođe nisu osigurani.

Preporuka: Stručno osoblje CTIF-a preporučuje povećanje ličnih dohodaka vatrogasaca i da se namenjeni budžet treba upotrebiti za vatrogasne brigade. Treba uspostaviti kontrolni mehanizam koji će verifikovati pravilnu raspodelu fondova. Svaki vatrogasac treba biti osiguran.

6.11 Uredbe

Prema mišljenju stručnog osoblja CTIF-a primenljivi zakon stvara radni okvir za vatrogasno-spasilačku službu Kosova ali je previše fokusiran na sitne detalje. Kao rezultat, uočene su velike protivurečnosti između zakona i realnosti. Osim toga, uočili su da ne postoji Standardna operativna procedura i da su standardi o veličini vatrogasne brigade nejasni i trenutno se razmatraju. Do sada Uredbe napisane pre 1999. godine su osnova za veliki broj vatrogasaca i za dotične stanice vatrogasno-spasilačke službe. Trenutni broj i različite vrste vatrogasnih vozila po stanici su rezultat istorijata proteklih osam godina.

Pisana Uredba za:	Da/Ne	Primedbe
Broj osoblja po stanici	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije
Broj jedinica po stanici	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije
Vrste jedinica po stanici	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije
Potrebno obrazovanje	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije
Broj stanica po gradu	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije
Vreme reagovanja	Ne	OUVS nije dao nikakve specifikacije

Tab. 6: Dokazi da ne postoje pisane uredbe koje se odnose na dimenzionisanje vatrogasne službe u određenoj oblasti. Za dalji razvoj vatrogasne službe prema standardima EU ove uredbe trebaju postojati.

U trenutnom sistemu vatrogasno-spasilačke službe Kosova data je samo definicija vremena reagovanja (interval za koji je brigada spremna da ode na mesto incidenta od trenutka kada se oglasi alarm u vatrogasnoj stanici).

Standardi	Da/Ne	Primedbe
Vreme reagovanja	Da	30 sekundi danju i 45-110 sekundi noću
Broj vatrogasaca po pozivu	Ne	Ne manje od 3 vatrogasaca po vozilu
Deljenje zone odgovornosti, do koje treba doći u definisano vreme	Ne	Ova vrsta standarda je nepoznata
Drugi standardi	Ne	Nema dostupnih informacija

Tab. 7: Informacije o postojećim standardima u vatrogasno-spasilačkoj službi Kosova

Predpripremne aktivnosti/radnje za vatrogasnu brigadu su pisana uredba o vrsti i broju spasilačkih jedinica za različite vrste operativnih aktivnosti. U vatrogasnim stanicama predpripremne aktivnosti/radnje su 'same osmišljene' i zavise od datog broja vozila i vatrogasaca po smeni. Na Kosovu ne postoje standardni propisi o strukturi, vrsti i broju vatrogasno-spasilačkih vozila (uključujući i minimalni broj osoblja po vozila) za određene vatrogasno-spasilačke pozive. Takvi propisi su hitno potrebni kako bi se pružio dobar kvalitet usluge i kako bi se profesionalno i bezbedno radilo tokom različitih vrsta vatrogasno-spasilačkih operacija.

Predpripremne aktivnosti/radnje	Da/Ne	Primedbe
Požar	Ne	Kada je poznata adresa mesta požara i druge dodatne informacije o vrsti požara, vatrogasna stanica određuje predpripremne aktivnosti/radnje na lokalnom nivou.
Spašavanje	Ne	Kada je poznata adresa mesta nezgode i određene dodatne informacije o vrsti spasilačke operacije (saobraćajna nezgoda, tehnička pomoć, spašavanje na vodi i spašavanje u opštim planinskim uslovima), vatrogasna stanica određuje predpripremne aktivnosti/radnje na lokalnom nivou.
Ostalo	Ne	Druge vrste poziva (HAZMAT, nezgode sa hemikalijama, ekološki pozivi itd) ne mogu biti naznačeni.

Tab. 8: Nedostupnosti standarda predpripremnih aktivnosti/radnji

Preporuka: Stručno osoblje CTIF-a preporučuje regulisanje specifičnih detalja, kao što su vreme reagovanja, osoblje koje je u pripravnosti i predpripremne aktivnosti/radnje administrativnim naređenjem. Vatrogasno-spasilačka služba svoj rad treba usmeriti ka ispunjenju zahteva koji su propisani zakonom i administrativnim naređenjima. Administrativna naređenja i Standardne operativne procedure trebaju biti urađene što je pre moguće.

6.12 Saradnja sa drugim službama javne bezbednosti na Kosovu

Uopšteno govoreći saradnja je na dobrom nivou. Međutim, saradnja sa Hitnom pomoći nije na zavidnom nivou. Kada je u pitanju saradnja sa policijom neke vatrogasne brigade žele da se ona poboljša. Navele su da je saradnja sa Kosovskim zaštitnim korpusom dobra, ali u nekim slučajevima je bilo potrebno dosta vremena da ih upozore. Ne postoji komunikacioni sistem putem radija koji bi službe međusobno koristile.

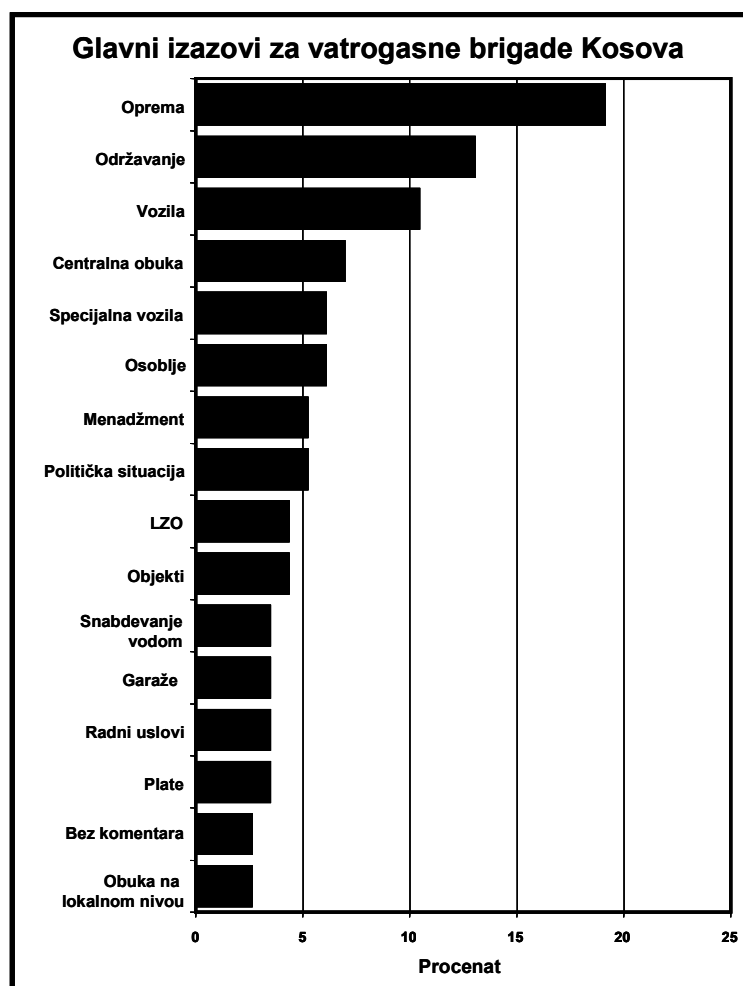
Preporuka: Stručno osoblje CTIF-a preporučuje da se komunikacija između svih službi treba drastično poboljšati. Treba uspostaviti strukturu komandovanja tokom incidenata. Hitna pomoć može biti predmet razmatranja drugog stručnog osoblja. Njihova integracija u vatrogasno-spasilačku službu se treba razmotriti kao opcija. Uspostavljanje zajedničkog komunikacionog sistema treba biti predmet daljih istraživanja.

6.13 Razno

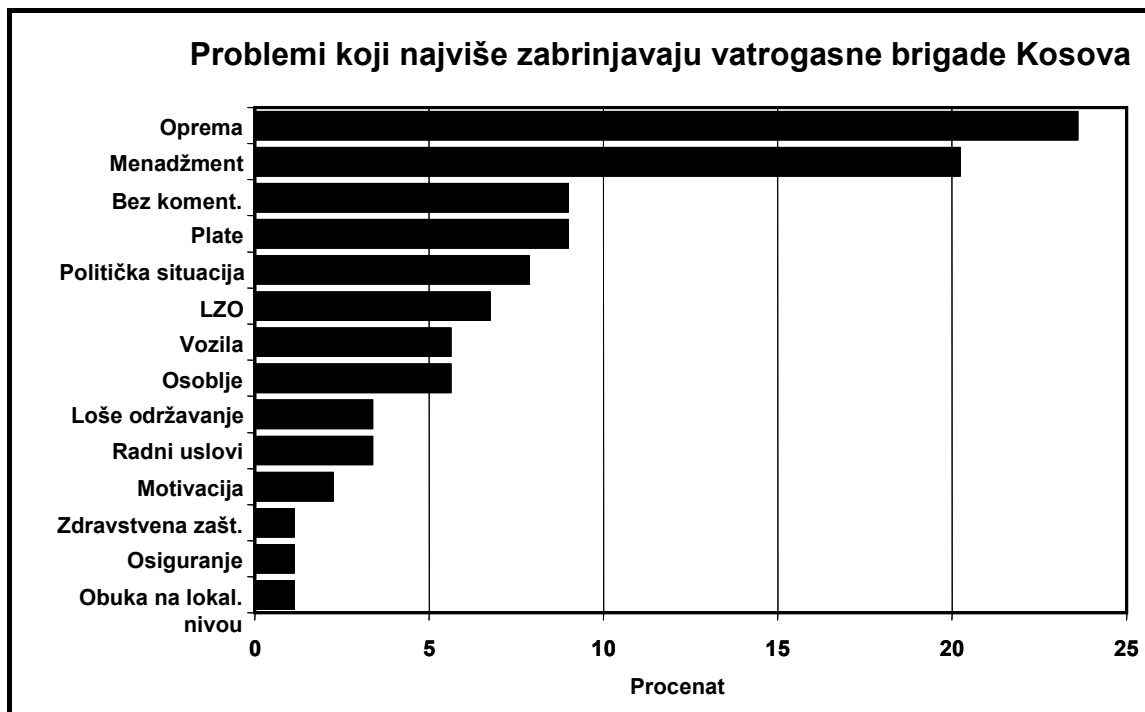
- Zaštita od požara: Stručno osoblje CTIF-a je bilo svedok nekoliko primera dobrog rada u pogledu zaštite, uključujući istraživanje požara i obrazovanje javnosti. Sprečavanje nije bila glavna tema ovog istraživanja. Međutim, poboljšanje zaštite od požara će postati veoma bitan zahtev kada privatne kompanije, uključujući hotele, krenu sa poslovanjem na Kosovu.
- Opštinski plan za vanredne situacije: Komandiri stanica nisu ni u jednom slučaju napomenuli ovo, iako su ovi planovi po zakonu obavezni.

- Organizacija službe: Prelaženje vatrogasnih brigada u opštinsku nadležnost 2004. godine nije bilo uspešno i kao rezultat ima veoma nejednak status ovih brigada širom Kosova. Nejednaka raspodela fondova i nejasne procedure za upozoravanje i komandovanje tokom incidenata su glavni pokazatelji.
- Sistem izveštavanja: Nekoliko komandira stanica je izjavilo da oni pripremaju kratke preglede o njihovom vremenu reagovanja i da šalju mesečne izveštaje dotičnoj opštini i Odeljenju za upravljanje u vanrednim situacijama. U nekim stanicama knjige koje sadrže formulare su popunjene sa osnovnim podacima i vremenima reagovanja.
- Statistika: Tim je uočio nedostatak statističkih podataka kao što su broj i karakter vremena reagovanja. Otkriveno je da samo jedna vatrogasna brigada ima godišnji izveštaj sa detaljnim statističkim podacima.
- Stručno osoblje CTIF-a je imalo pristup statističkim podacima koje poseduje Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama ali to su nekompletni i nepouzdati podaci zato što su pojedini komandiri stanica izjavili da na redovnoj osnovi ne podnose izveštaje Odeljenju za upravljanje u vanrednim situacijama.

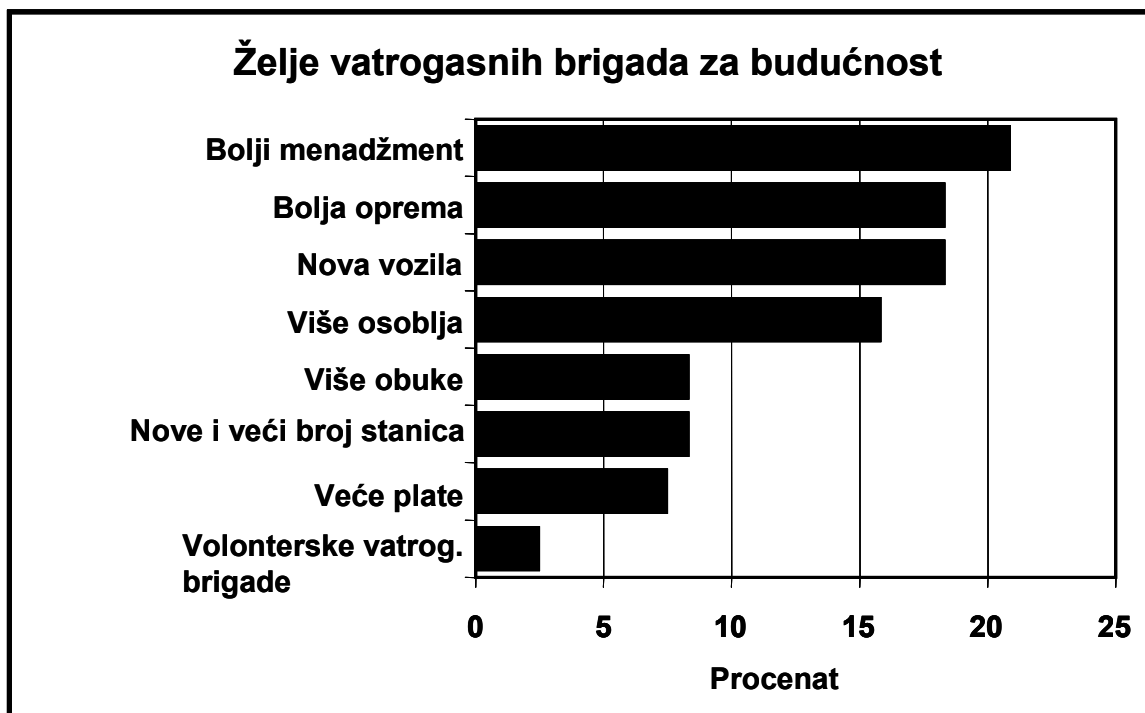
Preporuke: Stručno osoblje CTIF-a savetuje Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama da osnuje radnu grupu, koja će naći rešenja za sve nedostatke navedene u odeljku 6.13 (razno). Veoma se preporučuje razmatranje re-centralizacije.

Tab. 9: Najveći problemi vatrogasno-spasilačke službe Kosova dobijeni na osnovu ankete.

Tab. 10: Problemi koji najviše zabrinjavaju komandni kadar vatrogasaca

Tab. 11: Želje vatrogasnih brigada u budućnosti, prema komandnom kadru vatrogasaca

7. Predlozi za sprovođenje

- Vatrogasno-spasilačke stanice: Razmotrite region jedan po jedan, uspostavite komisiju i razmotrite objekte stanica i opremu i zabeležite potrebe. Potrebe u velikim gradovima mogu biti pokretne merdevine, rezervna vozila i hemijska odela za operacije kada su u pitanju HAZMAT.
- Upravljanje donacijama: Upostaviti jedinicu za koordinisanje donacijama, sa međunarodnim predstavnicima u Odeljenju za upravljanje u vanrednim situacijama, koja će prihvatati samo korisne donacije. Beskorisna oprema se treba ukloniti iz vatrogasnih stanica kako bi napravio prostor i red.
- Centar za obuku vatrogasno-spasilačke službe: Upostaviti komisije ili fokus grupe koje će predstavljati sve strane, tj Odeljenje, vatrogasne brigade, vatrogasce i opštine. Međunarodno osoblje treba da podrži centar za obuku kako bi se ostvarili međunarodni standardi.
- Opštinski plan za vanredne situacije: Upostaviti 'Okružne vatrogasne inspektore' koji će navoditi i kontrolisati vatrogasne stanice i pomagati opštinama u njihovoj proceni rizika i pravljenju planova za vanredne situacije.
- Izveštavanje i statistika: Upostaviti komisije ili fokus grupe koje će predstavljati sve strane, tj Odeljenje, vatrogasne brigade, vatrogasce i opštine kako bi doneli odluku na nivou izveštavanja OUVS-a i potrebi za statističkim podacima.

8. Lista dodataka

1	Laplje Selo/Llapllasellë	17	Zubin Potok
2	Štrpce/Shtërpçë	18	Južni deo Mitrovicë/Mitrovica
3	Podujevë/Podujevo	19	Skenderaj/Srbica
4	Vatrogasna stanica Prishtinë/ Priština 1	20	Vushtrri/Vučitrn
5	Vatrogasna stanica Prishtinë/ Priština 2	21	Dragash/Dragaš
6	Ferizaj/Uroševac	22	Istog/Istok
7	Lipjan/Lipljan	23	Deçan/Dečani
8	Viti/Vitina	24	Pejë/Peć
9	Suharekë/Suva Reka	25	Gllgovc/Glogovac
10	Gjakovë/Đakovica	26	Gjilan/Gnjilane
11	Rahovec/Orahovac	27	Kamenicë/Kamenica
12	Prizren	28	Novobërdë/Novo Brdo
13	Klinë/Klina	29	Fushë Kosovë/Kosovo Polje
14	Shtime/Štimlje	30	Vozila
15	Malishevë/Mališevo	31	Centar za obuku
16	Kaçanik/Kaçanik	32	Odeljenje za upravljanje u vanrednim situacijama

9. Informacije o radu na izveštaju

Misija OEBS-a na Kosovu i njeno Odeljenje za javnu bezbednost u Vushtrri / Vučitrn je iniciralo i rukovodilo projektom 'Analiza stanja vatrogasno-spasilačke službe na Kosovu'. OEBS je pozvao stručno osoblje za tu oblast iz CTIF-a (Comité Technique International de Prévention et d'Extinction du Feu) i oni su izvršili analizu. Autori preuzimaju potpunu odgovornost za sadržaj ovog izveštaja i dodatke.

Sve materijale je uradio tim stručnih lica CTIF-a u saradnji sa Odeljenjem za javnu bezbednost OEBS.

Tim stručnih lica CTIF:

G-din. Tommy Forsberg/Švedska
G-din. Harald Herweg/Nemačka
G-din. Peter Hofman-Bang/Danska
G-din. Peter Wagner/Nemačka

OEBS OJB Menadžment projekta:

G-din. Heinz Schneider

OEBS OJB Asistenti programa:

Gđa. Valmira Bimbashi
G-din. Visar Bivolaku
G-din. Xhevdet Merovci
Gđa. Shpresa Mulliqi

Posebna zahvalnost:

G-din. Carsten Twelmeier, Direktor OEBS OJB
Gđica. Angela Tenbruck OEBS OJB
G-din. Bislim Zyrapi, Direktor OUVS
Gđa. Cornelia Andree, CTIF
G-din. Nexhat Behrami, OUVS
G-din. Ibrahim Musliu, OUVS

Fotografije:

CTIF u saradnji sa Misijom OEBS na Kosovu

Kontakt info:

Misija OEBS na Kosovu, PPIO
press.omik@osce.org

Napomena

Podaci sadržani u ovom izveštaju i dodacima su samo za potrebe opšteg informisanja i dati su od strane OEBS-a. Uprkos našoj nameri da pružimo ažurirane i tačne informacije, ne dajemo prikaze ili garancije bilo kakve vrste, izražene ili obuhvaćene, u pogledu potpunih, tačnih, pouzdanih, prikladnih ili dostupnih informacija sadržanih u izveštaju i dodacima za bilo koju svrhu. Svako oslanjanje na takve informacije je na vašu sopstvenu odgovornost.

Autorska prava

OEBS ima autorska prava na sadržaj ovog izveštaja i dodataka - © OEBS 2008. OEBS/OJB se mora napomenuti kao izvor kada se koristi sadržaj iz ovog izveštaja i dodataka.